

TALAS ENERGETSKIH PROJEKATA

2013

- 1** Kalendar aktivnosti Energetske zajednice za 2013.
- 2** Pad cena nafte i gasa u 2013? ... Big Oil napušta OiE
- 3** Šta Rusiji donosi Južni tok ?
- 7** Gasprom njeft – *capex* od 240 mlrd. RUB

BEČ – Sekretarijat Energetske zajednice postavio je na svom portalu [Kalendar događaja EnZ za 2013. godinu](#), u kojoj funkcionisanjem ovog tela predsedava Srbija. Pored redovnih institucionalnih sastanaka Ministarskog saveta, Stalnih radnih grupa (PHLG), Regulatornog odbora energetske zajednice (ECRB) i Foruma, planirane radionice prvenstveno će biti usmerene ka sprovođenju trećeg energetske paketa i bezbednosti snabdevanja. Pored toga u

2013. godini EnZ će se baviti donošenjem liste svojih Prioritetnih projekata, kao i formulisanjem Socijalne strategije. Naredni, 11. Ministarski savet održaće se 13. oktobra u Beogradu, dok će Srbija osim toga biti domaćin i 6. Socijalnog foruma krajem aprila i 5. Naftnog foruma, početkom oktobra 2013. Za sada, kalendar Energetske zajednice za 2013. obuhvata 37 događaja.

PRAG, TIRANA – Iz sedišta češkog ČEZ-a je saopšteno u utorak, 25. decembra, da kompanija ne može prodati svoju problematičnu elektrodistributivnu podfirmu u Albaniji dok ne reši sporenja sa vladom u Tirani, ali odbija zahteve da prethodno isplati kompenzacije. Ministarstvo energije Albanije, koje ima udeo od 24% u spornoj firmi, preti ČEZ-u oduzimanjem licence za

distribuciju električne energije u toj zemlji i tvrdi da češki kolos nije ispunio ugovorene obaveze i da je napravio štete u visini milijardu dolara. Portparolka ČEZ-a rekla je da „Albanci ne objašnjavaju u čemu se sastoji milijarda dolara (štete). Izgleda da ona obuhvata dugovanja koja bi oni želeli da povrate“, kazala je Barbora Pulpanova. ČEZ nije komentarisao nove tvrdnje Albanije da distributivna kompanija kupuje struju na veletržištu za 18 evra MWh, a prodaje je za 80

evra MWh. *Dow Jones*

PARIZ - Electricite de France je odbio ove nedelje da komentariše izveštaj povodom njegovog nedavno sklopljenog partnerstva sa jednom kineskom kompanijom o razvoju novog tipa nuklearnog reaktora. Francuski mediji su preneli informaciju koju je tamošnji satirični časopis *Okovani patak (Le Canard Enchaîné)* objavio u sredu u kome tvrdi da su inspektori francuskog ministarstva finansija otvorili istragu o uslovima ugovora EdF-a a Kinom. „Nemamo komentar“, rekao je portparol EdF-a koji se u novembru dogovorio sa kineskom korporacijom China Guangdong Nuclear Power o razvoju jednog novog reaktora kapaciteta 1.000 MW.

NJUJORK – Energetski konsultant i doskorašnji savetnik Evropske komisije za energiju Andrew McKillop procenjuje osetan pad cena nafte u 2013. godini, za oko 25% u odnosu na nivoe iz novembra 2012. Cene prirodnog gasa pašće, počev od 2013. zahvaljujući ogromnim pronalascima rezervi gasnih škriljaca i offshore zarobljenog gasa („za 100-150 godina globalne potrošnje na sadašnjem nivou“). On takođe predviđa nastavak trenda izlaska vodećih kompanija iz ulaganja u alternativne i obnovljive izvore energije. BP se ove godine povukao iz biogoriva, Siemens napušta solarne projekte, dok španska Iberdola, nekada najveći svetski proizvođač zelene energije, trenutno nastoji da smanji dugovanja kako bi izbegla kolaps. Štednja energije u svim sektorima – od stanovanja, preko transporta do poljoprivrede – izazvana je u protekloj dekadi visokim cenama nafte i drugih energenata. Sa očekivanim padom vrednosti barela i gasa, posledice u ovoj oblasti mogu, počev od 2013. doneti velike uštede posebno u oblasti proizvodnje električne energije i transporta.
www.greenprospectsasia.com

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE

BUKUREŠT - Rumunska vlada usvojila je u četvrtak predlog zakona kojim će tamošnjoj elektroenergetskoj kompaniji Electrica biti dozvoljena prodaja udela od 13,7% u jednoj od njenih ogranaka italijanskom Enelu, koji je već vlasnik 64,4% tog snabdevača i distributera struje, objavio je *Business Review*. Iz vlade je ranije ovog meseca rečeno da očekuje od prodaje zaradu od 375 miliona evra. Enel je 2007. godine kupio od državne firme Electrica udeo od 50% u Electrica Muntenia Sud za 395 miliona evra, a potom uvećao njen kapital sa dodatnih 425 miliona evra, što mu je donelo kontrolu od 64,4% kompanije.

BUKUREŠT - Najveći vetro-energetski sistem na kopnu u Evropi otvoren je ove nedelje u Rumuniji u oblasti Dobreghea Constanta. Vetro-park je kapaciteta od preko 600 megavata, a operator ovog sistema je

CEZ Romania, podfirma češkog energetskog kolosa. *Agerpress*

TOKIO – Nova vlada Japana najavila je zadržavanje oslanjanja zemlje na proizvodnju energije iz nuklearke, iako je prethodni kabinet posle katastrofe u Fukušimi usvojio plan o postepenom gašenju svih atomskih reaktora u zemlji tokom 30-ih godina ovog veka. Novi ministar industrije Tošmicu Motegi rekao je 27. decembra da će vlada maksimalno koristiti obnovljive izvore energije, ali aktivirati nuklearne reaktore koje je nezavisno regulatorno telo ocenilo kao sigurne. Od ukupno 50 reaktora u Japanu, trenutno su aktivna samo dva. **AFP**

PRIRODNI GAS

MOSKVA – Gaspromu će biti potrebna dodatna ulaganja od deset milijardi dolara radi dogradnje gasovodnog sistema u Rusiji za potrebe gasovoda Južni tok, ocenio je šef analitičkog sektora i član upravnog odbora Deutsche Bank Russia, Jaroslav Lisovolik. On je za Diskusioni klub Valdai, naveo da je dobitak od projekta za Rusiju prvenstveno u jačanju pouzdanosti snabdevanja Evrope gasom, ali je dodao da je taj put sa većim tranzitnim rizicima od Severnog toka, jer nije direktno povezan za glavne potrošače ruskog gasa. Bugarska je prvi potrošač i niko ne može garantovati da će gas stizati do drugih evropskih zemalja, recimo Italije, bez

tranzitnih problema, dodaje Lisovolik. On smatra takođe da će Ukrajina moći da zadrži tranzitni status za ruski gas ako prihvati iste uslove na koje je pristala Belorusija. Što se tiče EU, za nju Južni tok nije novi izvor, već samo nova ruta snabdevanja, pa ocenjuje da je pogrešno pretpostaviti da će tom gasovodu odobriti preferencijalni tretman. **RIA Novosti**

MOSKVA – Drugi po snazi proizvođač gasa u Rusiji, privatna kompanija Novatek planira početak prodaje LNG-a iz svog projekta Jamal (na slici) na Arktiku krajem 2016. godine. Predsednik kompanije Leonid Mihelson rekao je poslovnjaku **Vedomosti** da će prvi ugovori sa kupcima biti potpisani u drugom kvartalu 2013. godine za termine krajem 2016. Partneri u projektu - Novatek (80%) i francuski Total (20%) su, međutim, odložili finalnu investicionu odluku za Yamal LNG sa kraja ove, za 2013. godinu. Procena investicije je u međuvremenu podignuta na preko 20 milijardi dolara.

Projekat se sastoji od tri linije za utečnjavanje prirodnog gasa, pojedinačnog kapaciteta od pet do 5,5 miliona tona godišnje. Prva linija predviđeno je da počne proizvodnju LNG-a krajem 2016, druga naredne, a treća 2018. godine.

KIJEV – Ukrajinska državna kompanija Naftogas ugovorila je kredit od 3,65 milijardi dolara sa Kineskom razvojnom bankom namenjen finansiranju zamene uvoznog prirodnog gasa ugljem proizvedenim kod kuće. Ugovor, garantovan od strane vlade Ukrajine, predviđa četiri odvojena investiciona projekta, koji obuhvataju prelazak domaćih toplana na korišćenje uglja, kao i

gradnju pet pogona za gasifikaciju uglja. Projekat ima za cilj da upotrebu oko četiri milijarde kubnih metara prirodnog gasa nadomesti sagorevanjem uglja, uz otvaranje preko 2.0000 novih radnih mesta. Ukrajini donosi godišnju uštedu od oko 1,5 milijardi dolara, a treba da podigne godišnju proizvodnju uglja kod kuće na 10 miliona tona. **PRNewswire**

MOSKVA – Ruski premijer Vladimir Putin u ponedjeljak je zvanično pustio u rad naftovod Istočni Sibir - Pacifički okean (ESPO), a Transnjeft je dan kasnije, u utorak, počeo gradnju drugog dela naftovoda, ESPO-2. Putin je posetio luku Kozmino, koja je kranje odredište ESPO projekta, i pustio prve litre sibirske nafte u tanker koji će je prevesti dalje. Naftovod je projektovan tako da može da se transportuje 1,6 miliona barela (220.000 tona) sirove nafte dnevno. Ta nafta ići će iz Sibira do krajnjeg istoka Rusije, a odatle do Kine i ostalih zemalja u pacifičkom regionu. Prvi deo naftovoda dug je 2.757 kilometara i godišnji kapacitet mu je 220,5 miliona barela (30 miliona tona), a povezuje Taišet na istoku Sibira sa Skovorodinom na krajnjem istoku najveće

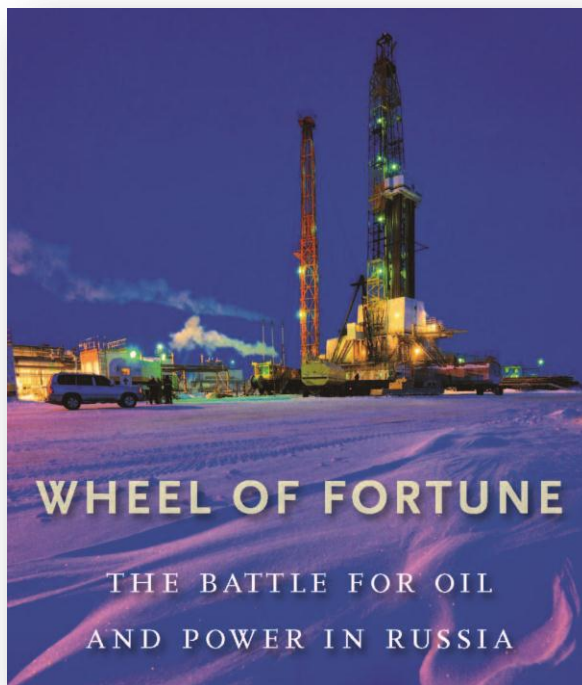

zemlje sveta. Rusija je njegovu gradnju počela 2009, a u januaru 2011. su krenule prve isporuke od 300.000 barela dnevno za Kinu. Drugi deo naftovoda biće dug 2.100 kilometara i ići će od Skovorodina do luke Kozmino na Pacifiku. Iako je kraći od "starijeg brata", predviđeno je da njime bude transportovano više nafte - 367,5 miliona barela godišnje. **Agencije**

HABAROVSK - Pojedini analitičari međutim navode da Rusija u ovom trenutku nema dovoljne količine nafte na svojim poljima u Sibiru, kako bi u potpunosti koristila kapacitete novog naftovoda, uprkos velikoj potražnji u Kini i Japanu, preneo je **AFP**. Nikolaj Tokarev, čelnik Transnjefta državne kompanije koja će upravljati naftovodom, rekao je da će najveći deo sirove nafte iz ove deonice naftovoda ići u SAD. „Američko tržište primaće 35 odsto nafte iz Kozmina. Oko 30 odsto namenjeno je Japanu, a 28 odsto Kini. Ostalo će ići u Singapur, Maleziju i Južnu Koreju“, rekao je na ceremoniji Tokarev.

MOSKVA – Rusija je obelodanila detalje poreskih olakšica za nove naftne projekte na Arktiku od 2016. godine sa trajanjem od pet do 15 godina, uključujući oslobađanje od izvozne carine i PDV-a na kupovinu opreme. Offshore projekti će plaćati „arktičku“ rudnu rentu od svega 5%, umesto uobičajenih 30% za ostalu proizvedenu naftu u Rusiji. Mere, saopštene 27. decembra, inicirao je u aprilu prošle godine tada tek izabrani predsednik Rusije Vladimir Putin, obećavajući „stabilan i predvidiv“ poreski režim koji treba da privuče investicije od 500 milijardi dolara u naredne tri decenije. Ruski zakon međutim nalaže da inostrani investitori ulaze u ove poslove kao manjinski partneri Rosnjefta ili Gasproma. **Tax-News.com**

MOSKVA – Lukoil je skresao za 30% planiranu proizvodnju nafte iz polja West Qurna-2 koji razvija u Iraku, saopšteno je 26. decembra iz kompanije LUKoil Overseas. “U skladu sa zahtevom iračke strane”, plan je smanjen sa 1,8 na 1,2 miliona barela na dan, rekao je čelnik te Lukoilove firme Andrej Kuzjajev. On je pojasnio da su iračke vlasti na osnovu analize situacije u protekle tri godine, došle do procene da im nije potrebna maksimalna proizvodnja nafte. Zbog toga je iračko rukovodstvo odlučilo da drži proizvodnju na devet miliona barela na dan, umesto 12 mbb/d, rekao je Kuzjajev za TV kanal **Russia 24**.

MOSKVA – Lukoil je “zbog visokog rizika posla” odlučio da ne ulazi u gigantski irački naftni projekat West Qurna-1, saopšteno je 24. decembra iz ruske naftne kompanije. **Reuters** navodi da je ovim otvoren prostor kineskim kompanijama da uđu u projekat čiji se budžet procenjuje na 50 milijardi dolara. Čelnik međunarodnog odeljenja kompanije Andrej Kuzjajev rekao je za **TV Rosija 24** da bi rizik bio preveliki, obzirom da Lukoil već samostalno razvija iračko naftno polje West Qurna 2. Irački i kineski izvori kažu da podfirma kompanije Petrochina, CNPC već pregovara o kupovini 60% udela ExxonMobil-a, ali da ima i drugih interesenata. Bagdad očekuje da Exxon proda svoj udeo u poslu do kraja ove godine.

MOSKVA – Gazprom njeft je u ponedjeljak 24. decembra saopštio da planira da u 2013. potroši 240 milijardi rubalja u investicione projekte, što je rast od 25% na godišnjem nivou. U saopštenju se navodi da je ovaj porast posledica novi velikih projekata u Rusiji i inostranstvu, kako na kopnu tako i podmorju. Kompanija je u 2012. godini imala investicioni program od 6,1 milijardu dolara. *RIA Novosti*

MOSKVA – Rosnjeft očekuje proizvodnju od 122 miliona tona sirove nafte u 2012, naspram 119 mt proizvedenih godinu dana ranije, kao i 62 miliona tona derivata, sa 58 mt iz 2011, saopštio je u sredu čelnih državne kompanije. U novogodišnjem javnom obraćanju Igor Sečín je rekao da bi „impresivne rezultate“ kompanije u ovoj godini trebalo da zaokruži i rast proizvodnje prirodnog gasa sa 13 milijardi kubika u 2011, na 16 milijardi u ovoj godini. On je takođe rekao da će kompanija na ime poreza platiti ove godine 1.700 milijardi rubalja (55,6 milijardi dolara) sa 1.400 mlrd.RUB lane. *Itar-Tass*

BUKUREŠT – Posle Srbije, Rumunija je druga država Balkana koja je dobila benzinsku stanicu sa brendom Gasproma, koju je otvorila Naftna industrija Srbije. Stanica se nalazi na međunarodnom autoputu E68 Bukurešt- Budimpešta-Beč, u gradu Sibiju, 300 km od glavnog grada Rumunije. Do kraja 2013. godine u Rumuniji će biti otvoreno više od 50, a na području Balkana oko 100 benzinskih stanica sa brendom Gasproma, kojima će rukovoditi Gasprom njeftov NIS. Čelnik Gasprom njefta Aleksandar Djukov rekao je da se radi o strateškom cilju kompanije i najavio da je sledeći korak ulazak na tržište Bugarske. www.gazprom-neft.com

ZAGREB - Predstavljajući plan rada za 2012-2016., predsednik Uprave Hrvatske elektroprivrede (HEP) Zlatko Koračević rekao je da struja, uprkos investicijama od 27 milijardi kuna neće poskupeti i da će HEP od 2017. postati izvoznik električne energije. U ovom trenutku Hrvatska je jedan od najvećih uvoznika struje u svetu, a zanimljivo je da HEP-ov plan ne računa na značajan rast potrošnje električne energije u tom periodu, primećuje *Energetika-net*. Iako je prvo polugodište završio s minusom većim od 300 miliona kuna, Koračević kaže da će HEP kraj godine dočekati s pozitivnim rezultatom, ne precizirajući koliko.

ZAGREB - *Novi list* iz „neslužbenih izvora“ saznaje da vlada Hrvatske priprema smenu čelnika Hrvatske elektroprivrede (HEP) Zlatka Koračevića, nezadovoljna činjenicom da je kompanija u prvoj polovini ove godine zabeležila gubitak od 315 miliona kuna. „Kao kompenzaciju“, ministar privrede Ivan Vrdoljak nudi i smenu svog prijatelja Antunovića, prvog čoveka Plinacroa, kome bi se dalo rukovođenje LNG projektom na Krku, dodaje dnevnik. List ukazuje da je dodatni problem u Plinacrou međusobni razdor članova uprave koja teško donosi bilo koju odluku zbog međusobnih opstruisanja.

